

International Conference of Economics, Finance and Accounting Studies

International Conference of Economics, Finance and Accounting Studies is a double-blind peer-reviewed, open-access journal published to reach excellence on the scope. It considers scholarly, research-based articles on all aspects of economics, finance and accounting. As an international congress aimed at facilitating the global exchange of education theory, contributions from different educational systems and cultures are encouraged. It aims to provide a forum for all researchers, educators, educational policy-makers and planners to exchange invaluable ideas and resources.

Ishlab Chiqarish Jarayoni Auditining Dolzarbligi Va Samaradorligini Oshirish Yo'llari

Turumova Dildora Abdumannonovna

Jizzax politexnika instituti "Iqtisodiyot va menejment" kafedrası o'qituvchisi,
dildoraturumova1985@gmail.com

Payzimurodova Maftuna Shavkat qizi

Jizzax politexnika instituti talabasi, maftunashavkatovna7@gmail.com

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada ishlab chiqarish jarayonini audit qilishning dolzarbligi va samaradorligini oshirish yo'llari tahlil qilingan. Ishlab chiqarish jarayonlaridagi audit, kompaniya resurslarini optimal foydalanish, sifatni ta'minlash va xarajatlarni kamaytirish uchun muhim vosita hisoblanadi. Maqolada auditning asosiy maqsadlari, u orqali erishiladigan natijalar hamda samaradorlikni oshirish uchun taklif etilgan usullar ko'rib chiqilgan. Bu maqola ishlab chiqarishda auditorlik amaliyotining ahamiyatini yoritib berishga hamda uning samaradorligini oshiruvchi usullarni taklif etishga qaratilgan bo'lib, bu sohadagi mutaxassislar uchun foydali manba hisoblanadi.

Kalit so'zlar: audit, ishlab chiqarish jarayoni, ichki nazorat, samaradorlik, sifat nazorati, resurslardan samarali foydalanish, texnologik jarayonlar, xalqaro standartlar, korxonalar faoliyati, tahlil usullari.

Kirish

Ishlab chiqarish jarayoni har qanday korxonaning iqtisodiy faoliyatining markaziy qismini tashkil etadi. Ushbu jarayon samaradorligini ta'minlash nafaqat sifatli mahsulot ishlab chiqarish, balki korxonalar rentabelligini oshirish, resurslardan oqilona foydalanish va bozor talablariga javob berish uchun ham muhimdir. Ishlab chiqarish jarayonining auditi korxonalar faoliyatidagi noaniqliklarni aniqlash, samaradorlikni oshirish yo'llarini belgilash va xalqaro standartlarga muvofiqlikni baholashga xizmat qiladi.

Ishlab chiqarish jarayonining auditi – bu korxonaning ishlab chiqarish faoliyatini tizimli ravishda o'rganish, uning samaradorligini baholash va mavjud kamchiliklarni bartaraf etish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqarishga qaratilgan jarayon.

Auditning asosiy maqsadlari:

- Ishlab chiqarish jarayonining xalqaro va milliy standartlarga muvofiqligini tekshirish.
- Resurslardan oqilona foydalanishni ta'minlash.
- Ishlab chiqarish jarayonlarining sifatini baholash.
- Texnologik jarayonlarning samaradorligini aniqlash.

Dolzarb jihatlari:

- Bozor talablariga javob berish zaruriyati.
- Resurs tanqisligi va ishlab chiqarish xarajatlarining oshishi.
- Texnologik jarayonlarning raqamlashtirilishi va avtomatlashtirilishi.
- Ishlab chiqarish jarayonini audit qilish usullari

Ichki nazorat tizimlarini baholash

Ichki nazorat tizimlari ishlab chiqarish jarayonlarida xatolar va firibgarliklarni oldini olishda muhim ahamiyatga ega. Auditorlar ushbu tizimlarning samaradorligini baholash orqali korxonada faoliyatini takomillashtirish yo'llarini belgilaydi.

Ishlab chiqarish jarayonlarini kuzatish va hujjatlarni tahlil qilish

Auditorlar ishlab chiqarish jarayonlarini bevosita kuzatish va mavjud hujjatlarni tahlil qilish orqali jarayonlarning real holatini baholaydilar. Bu usul korxonada faoliyatidagi xatolarni aniqlashga imkon beradi.

Moliyaviy ko'rsatkichlarni tahlil qilish

Moliyaviy ko'rsatkichlar, masalan, ishlab chiqarish xarajatlari, mahsulot tannarxi va foyda marjasini tahlil qilish orqali jarayonning iqtisodiy samaradorligini baholash mumkin.

Xodimlar faoliyatini tahlil qilish

Ishlab chiqarish jarayonida xodimlarning bilim va ko'nikmalari muhim ahamiyatga ega. Auditorlar xodimlarning malakasi va ularning faoliyat samaradorligini baholaydilar.

Xalqaro standartlar bilan solishtirish

Masalan, ISO 9001 sifat menejmenti tizimi asosida ishlab chiqarish jarayonlarini tahlil qilish xalqaro talablarga muvofiqlikni baholashga yordam beradi.

Auditning ishlab chiqarish samaradorligiga ta'siri

Audit korxonada faoliyatining samaradorligini oshirish uchun quyidagi jihatlarda yordam beradi:

- Mahsulot sifatini oshirish. Ishlab chiqarish jarayonlaridagi nuqsonlarni aniqlash va ularni bartaraf etish orqali mahsulot sifatini yaxshilashga erishiladi.
- Ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish. Resurslardan oqilona foydalanish yo'llarini aniqlash orqali ishlab chiqarish xarajatlarini optimallashtirishga erishiladi.
- Texnologik jarayonlarni avtomatlashtirish. Zamonaviy texnologiyalarni joriy etish samaradorlikni oshirishga imkon beradi.
- Xodimlar samaradorligini oshirish. Audit natijalariga asoslanib xodimlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirishga e'tibor qaratiladi.

Ishlab chiqarish jarayonini audit qilishdagi muammolar va ularning yechimlari

Muammolar:

Ma'lumotlarning noto'g'ri yoki yetarli emasligi.

Auditorlarning malaka va tajribasi yetishmasligi.

Korxonada texnologik infratuzilmaning past darajasi.

Xalqaro standartlarga muvofiqlikni ta'minlashdagi qiyinchiliklar.

Yechimlar:

- Raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali ma'lumotlarning aniqligini ta'minlash.
- Auditorlar uchun muntazam malaka oshirish dasturlarini tashkil etish
- Korxonada zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va ichki nazorat tizimlarini takomillashtirish.
- Xalqaro tajribani o'rganish va mahalliy sharoitga moslashtirish.

Samaradorlikni Oshirish Yo'llari:

1. Tahlil va Monitoring: Ishlab chiqarish jarayonini doimiy ravishda tahlil qilish va monitoring qilib borish zarur. Bu orqali kamchiliklarni vaqtida aniqlash va tuzatish mumkin.
2. Innovatsion Texnologiyalarni Joriy Etish: Zamonaviy texnologiyalarni joriy etish orqali ish unumdorligini oshirish mumkin. Avtomatlashtirilgan tizimlar yordamida inson omiliga bo'lgan ehtiyoj kamayadi.
3. Xodimlarni O'qitish: Xodimlarning malakasini oshirish va ularga zamonaviy ishlab chiqarish metodlari haqida treninglar o'tkazilishi muhimdir.
4. Sifat Tizimini Takomillashtirish: Sifat nazorati tizimlarini takomillashtirib borish, mahsulot sifatini yaxshilashga xizmat qiladi.
5. Mijoz Fikrlari Bilan Ishlash: Mijozlarning fikr-mulohazalarini o'rganib, ularni inobatga olish orqali mahsulot sifatini yanada yaxshilash mumkin.

Xulosa

Ishlab chiqarish jarayonining auditi korxonada faoliyatining samaradorligini oshirish, resurslardan oqilona foydalanish va xalqaro standartlarga muvofiqlikni ta'minlash uchun muhim vosita hisoblanadi. Audit jarayoni orqali korxonalarda mavjud kamchiliklar aniqlanib, ularni bartaraf etish bo'yicha aniq choralar ko'riladi. Zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, ichki nazorat tizimlarini takomillashtirish va xalqaro standartlarga amal qilish orqali ishlab chiqarish jarayonlarining sifatini oshirish mumkin. Ishlab chiqarish jarayonining audit qilish dolzarb vazifalardan biri bo'lib, bu orqali kompaniyalar o'z faoliyatini samarali ravishda boshqarishi mumkin. Samarasizliklar aniqlanib tuzatilganda, ishlab chiqarishga qo'shilayotgan qiymat ortadi hamda raqobatbardoshlik kuchayadi. Kelajakda ishlab chiqarishni rivojlantirishda auditi o'rinli amalga oshirish zarurati yanada ortib bormoqda.

Kelajakda ishlab chiqarish jarayonining auditi texnologiyalar yordamida yanada samarali va tezkor amalga oshiriladi. Bu esa korxonalar uchun global bozor talablariga javob berish imkoniyatini oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Arens, A. A., Elder, R. J., & Beasley, M. S. (2022). Auditing and Assurance Services.
2. Deloitte. Manufacturing Audit Practices and Insights.
3. PwC. Improving Production Efficiency through Auditing.
4. O'zbekiston Respublikasi iqtisodiy rivojlanish vazirligi materiallari.
5. ACCA. Production Process Auditing Challenges and Opportunities.
6. Blokcheyn va raqamli texnologiyalarni ishlab chiqarishda qo'llash bo'yicha xalqaro konferentsiyalar materiallari.

7. Turumova, D. A. (2023). Audit as a Factor of Increasing the Efficiency of Enterprises. *Nexus: Journal of Innovative Studies of Engineering Science*, 2(11), 92-95.
8. Turumova, D. A. (2023). Foreign Experience of Increasing the Attractiveness of Financial Reporting. *Nexus: Journal of Innovative Studies of Engineering Science*, 2(11), 87-91.
9. Turumova, D. A. (2023). O ‘ZBEKISTONDA ICHKI NAZORAT TIZIMI–AUDITORLIK TEKSHIRUVI JARAYONINING ASOSIY ELEMENTI. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(4), 608-612.
10. Turumova, D. A., & o‘g‘li Tolibboyev, Q. G. (2023). AUDITORLIK FAOLIYATIDA TANLAB TEKSHIRISHNING MOHIYATI. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(6), 234-240.
11. Turumova, D., & Rayimkulov, A. (2024). THE NEED FOR MODERN TECHNOLOGIES IN ACCOUNTING AND AUDITING. *Technical science research in Uzbekistan*, 2(7), 284-287.
12. Турумова, Д. (2022). Банк кредитлари аудитини такомиллаштириш масалалари. *Science and Education*, 3(10), 640-645.
13. Турумова, Д. (2022). Банк назоратида ички ва ташқи аудит ўтказишнинг аҳамияти. *Science and Education*, 3(12), 1013-1022.
14. Турумова, Д. А., & Хазраткулов, Ж. (2024, October). Внутренний Аудит В Современном Банковском Сфере. In *International Conference of Economics, Finance and Accounting Studies* (Vol. 10, pp. 90-93).
15. Турумова, Д., & Райимкулов, А. (2024, October). НЕОБХОДИМОСТЬ СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В БУХГАЛТЕРСКОМ УЧЕТЕ И В АУДИТЕ. In *INTERNATIONAL CONFERENCE ON INTERDISCIPLINARY SCIENCE* (Vol. 1, No. 10, pp. 284-287).